

Original title:

- Folkland U. Pihlaniäe

S t a t u s k o r d

© ENSV PM IJV, 1982

3

NSVL PM looduskaitse, kaitse-
alade, metsa- ja jahimejanduse
Peavalitsuse 24. märtsi 1981. a.
kõhkirjaga nr. 9

1. Katseld korraldatakse aasta ringi.

1. Katseld korraldatakse aasta ringi.
2. Katsetatakse järgmiste töögruppide koeri: laskjad, jahitajad, takaid, saksa linnukoerad, Balti lüdivabarilike haagijad.
3. Katsetele lubatakse 1 kuul 10 aasta vanused koerad.
4. Katsetatakse nii üksikkoeri kui ka koos töötama õpetatud paar. Paari võivad moodustada nii ühe kui eri omanike ühest või erinevatest töögrudest koerad, kes on jahindusorganisatsioonis registreeritud paaris töötava ühikuna.
5. Nii üksikkoera kui ka paari tööd hinnatakse ühtse juhendi järgi. Diplomid paaris töös eest antakse mõlemale koerale eraldi, märkides ära mõlemad andmed.
6. Katsedel kasutatakse üht (olematu soost) ühe-kahesastast metsalga. Koerte vigastamise vältimiseks on keelatud kasutada vanaid kulte ja püraasid emiseid.
7. Katseld korraldatakse sellaks spetsiaalselt tarastatud 4-ha pindalaga alas. Ala-alaks on keskmise vanusegruppi mets, kus palju on tihedam alusmets või noorendikud.
8. Ekspertide ohutuse tagamiseks palgatakse aeda vaatlustoruid.
9. Katsedel lubatakse koera saatjal vilpida alas koos ekspertide komisjoni liikmetega ja anda koerale otsimise alustamiseks ergutav käsklus.
10. Enne katsetemist kontrollitakse koera suhtumist püüguisse (haavililaenguta padrumiga). Palku kartvaid koeri katsetele ei lubata.

10. Koera (paari) katsutamise lõpetatakse, kui koer (paar):
  - a) pärast jälje haistamist ei lähe otsingule;
  - b) ettenähtud aja jooksaul looma ei leia;
  - c) ei püüa leitud looma peigale jääda sundida.
11. Katsemel hinnatakse järgmist koerte jahimadust ja töö elemente: haistamisvõime (haistamine, kuulmine, näägimine), otsing, julgus ja tugevus, hääl, viisadus, meisterlikkus rühnata ulukit, kuulatus, paaride koostöö.
12. Haistamisvõime - koera võime haistamise, kuulmise ja näägimise abil looma otsida ja üles leida.
13. Otsing - koera liikumiskitrus ümbrust läbi otsides, otsimise ulatus laiuti ja sügavuti.
14. Julgus ja tugevus - koera enesekindl ja aktiivne käitumine looma nähes.
15. Hääl - määratakse kindlaks häälte tugevus, kõlavus, kuuldavus ja tõuomadus.
16. Viisadus - koera järjekindlus loom üles otsida, teda jälitada ja peatumata sunnitud looma peale haukuda.
17. Meisterlikkus rühnata looma - koera käitumine looma läheduses ja looma pealgi pidamine saetja laskekaugusele jõudmiseni.
18. Osavus - oskus looma rühnakute eest kõrvale põigelda.
19. Kuulatus - saetja käskluste ja signaalide täpne ja kiire reaktsioon.
20. Paaride koostöö - koerad peavad seistsis looma otsima, kohe minema teise koera haukumise peale ja aitama teineteist.
21. Koera (paari) tööd hinnatakse järgmistele maksimaalhinnadele pallides:

Õõ elementid	Üksikoer	Paar
Haistamisvõime	5	-
Otsing	10	5
Julgus ja tugevus	20	20
Hääl	10	10
Viisadus	15	15
Meisterlikkus rühnata looma	20	20
Osavus	15	15
Kuulatus	5	5
Koostöö	-	10
Üldhinn	100	100

4

22. Vaatava järgu diploma saamiseks peab koer (paar) saavutama järgmised minimaalhinnad:

Õõ elementid	I järk	II järk	III järk
Üldhinn vähemalt	80	70	60
Seilest:			
Julgus ja tugevus	16	14	10
Viisadus	13	11	8
Meisterlikkus rühnata looma	16	14	10
Osavus	13	11	8
Paari koostöö	8	8	6

Orienteeriv hinde alandamise skaala koerte töö hindamisel

Nõuded kõrgeima hinde saamiseks	Kõrgeima hinde saamine	Hinnet alandavad puudused	Orienteeriv hinde alandamine pallides
1	2	3	4
Koer peab haistamise, kuulmise ja näägimise abil kindlalt looma leida	5	1. Haistamisvõime koer kontrollib teistkordselt jälgi, kuid leiab looma suhteliselt kiiresti koer eksleb vanadel jälgedel, kuid leiab looma ettenähtud aja jooksaul	1-2 3-4
Otsing on kiire ja ulatuslik, re ja ulatuslik, põhiline seil, galopis, koer läbib "kõvad" kohad	10	2. Otsing otsing on ulatuslik, kuid mitte kiire, traavides otsing pole ulatuslik, üleminekuga traavile, kuid "kõvad" kohad otsib läbi otsing pole ulatuslik, koer väldib "kõvu" kohti otsing on veniv, peamiselt samm, koer väldib "kõvu" kohti	2 4 6 8

5

1	2	3	4
Leidnud looma, ründab koer te- da jul- gelt ja sunnib ta koha- peal keerlema	20	3. <u>Julgus ja tugevus</u> koer ründab ulukit tige- dalt mitmest kül- jest, kuid hammustada püüab teda harva. Oma tegutsemisega koer ei lase loomal palgalt liikuda koer ründab looma julgelt, püüab teda hammustada või ei tee seda, kuid hoiab looma palgal koer haugub looma tige- dalt, kuid ei püüa teda hammustada ja loom nihkub palgast või läheb veidi edasi koer ründab looma tige- dusest, looma juu- rest ei lahku, kuid ei takista teda e- da liikumast koer haugub looma kaugel, kuid pöörab looma tähelepanu endale ja sellega ei lase tal edasi minna koer haugub looma kaugel ja eralt	2 4 6 7-9 10 12
Koer peab haakuma tugeva, kaugele kostva töu- omase häällega	10	4. <u>Hääl</u> hääl on kõlatu või kõlav, kuid katkendlik hääl on kõlatu, kuid pidev hääl pole tõule omane, on katkendlik hääl on kähisev, katkendlik	2 4 6 7
Koer jälit- tab looma visalt, ku- ni loom peatub ja ilma saatja käsikluse- ta lõpetab jälitamist. Haugub loo- ma kuni saat- ja minekuni looma juurde	15	5. <u>Viisadus</u> koer jälitab looma 5-10 m vahemaa- ga looma seisumise ajal koer katkestab hau- kumise, kuid peatub jälitab haakumast looma seisumise ajal jookseb koer eemale, kuid tuleb koha tagasi saatja lähenedes hülgab koer looma, kuid saatja käskluse peale tuleb tagasi koer lõpetab looma haakumise ega pöörd- tagasi	2 4 6 7 8-10
Koer peab ründama looma ha- sartselt,	20	6. <u>Meisterlikkus ründata looma</u> koer ründab looma hasartselt, kuid pea- miselt külje pealt, haarab teda kõrvadest või tungib peale eestpoolt	2

1	2	3	4
hammustades teda kanda- dest või klitsudest. Paaris olles haugub üks koer looma pea poolt, vii- mase tähele- panu endale		koer ründab looma igast küljest ja al- nult püüab teda hammustada koer ründab looma hasartselt ainult eest- poolt koer ründab looma hasartselt igast kül- jest, kuid ei püüagi teda hammustada koer haugub looma kaugel, ja kui vii- mase ründab, taganeb arglikult	5-6 5 8-9 12
Koer peab looma igasu- guse rüna- kuse eest kül- resti ja osa- valt kõrvale pöörama, et mitte sattu- da kihvade löögi alla	15	7. <u>Osavus</u> koer pötkab looma rünnakute eest osavalt kõrvale, jookseb eemale ja lihtkeseks ajaks kaotab intsiatiivi koer pötkab rünnakute eest osavalt kõr- vale, kuid jookseb kiltalt kaugemale ja kaotab pikemaks ajaks intsiatiivi koer ei oska kõrvale pölgelda ja satub looma kihvade löögi alla, kuid jätkab ründamist	2 4 7
Koer peab meelsasti võitma kõiki saatja käsk- lusi ja sig- nale	5	8. <u>Kunjakus</u> koer ei ilmu meelsasti saatja kutse pea- le koer ei ilmu saatja käsklustele	2 4
Koerad otsi- vad looma ükameelselt, teine koer tu- leb rünnu loo- ma leidnud koera haaku- mise peale	10	9. <u>Paaride koostöö</u> otsingul koerad kaotavad teineteise, looma leidnud koera haakumise peale il- mub teine hilineamisega, kuid looma rü- natakse koos hasartselt otsingul koerad tegutsesid süsteemilt, ühe haakumise peale ilmub teine hiline- misega, looma rünnatakse igast küljest koerad otsivad teineteise kannul, rünn- davad looma süsteemilt, peamiselt eestpoolt, ja looma rünnakute puhul ei abista teineteist	2 4 6

J U H E N D
JAHIKOORDE JAHIOMADUSTE KINDIKSTEGEMISEKS
KUNSTILIKU VAREJÄLGE MÕÕDA

A. Üldine määrustik

1. Katsetel ja võistlustel võivad osaleda jahikoerad, kes on võimelised jälgitama haavatud suurloomkaid.
2. Katseid ja võistlusi viiakse läbi mustal külgerajal.
3. Katsetele lubatakse koerad alates ühe aasta vanusest, võistlustele - ainult katsetel töö eest diplomid saanud koerad.
4. Katseid korraldatakse 3 tundi vanusel verejäljel, võistlustel 10-12 tundi vanusel verejäljel.
5. Katsetel kasutatakse ühte verejälge kuni kolme koera katsetamiseks, võistlustel antakse igale koerale omaette jälg.
6. Katsetel määratakse koera töötamise aeg ekspertide komisjoni poolt, võistlustel on piirajaks 30 minutit.
7. Kui koer 2 minuti jooksul ei huvitu jäljest ega hakka seda mõõda minema, kõrvaldatakse ta katsetelt.
8. Koer kõrvaldatakse katsetelt ja jäetakse diplomita, kui ta hakkab jälje lõpul olevat ulukit rebima ega tee häält.
9. Koer võib verejälge mõõda minna nii vabalt kui ka otsimisrihma otsas. Kui koer läbib kogu raja otsimisrihma otsas hästi, võib ta saada III või II järgu diplomid. Enne katsetamist peab koera saatja teatama ekspertide komisjonile, kuidas koer teatab leitud ulukist: kas ta haugub uluki juures või pöörduv saatja juurde tagasi. Kui koer töötab otsimisrihma otsas, siis teatamist ei nõuta.
10. Enne koera jälje peale viimist hinnatakse kuulukust: jala juures kõhmit, käskluste teitmist ja kutse peale tulemist.
11. Koera tööd katsetel hinnatakse järgmistest kõrgetimate hinnatega pallides:

a) haistamine	25	c) teetamine (anons)	20
b) otsimine sellest:	30	d) süttamine lastud ulukisest	15
otsimise viis	10	e) kuulukus	10
otsimise järjekindlus	10		
otsimise viisadus	10	Kokku	100

8

12. Vastava järgu diplomid saamiseks peab koer saavutama järgmised minimaalhinnad pallides:

Üldhinnade vahemik	Diplomid järgi		
	I	II	III
haistamine	80	70	60
otsimine (summaarselt)	22	19	16
teetamine (anons)	24	21	18
13. Kui koer töötab otsimisrihma otsas ilma teetamiseta, peab töö üldhinnade olema II järgu diplomid saamiseks vähemalt 50 palli ja III järgu diplomid saamiseks 40 palli.	18	16	14
14. Orienteeriv hinnade skala:			

Töö kirjeldus	Orienteeriv hinnade pallides
1	2

1. Haistamine
1. Koer, töötades jäljel alumnise haistamisega, leiab uluki kindlalt ja kiiresti
2. Koer, töötades alumnise haistamisega, läheb kindlalt mõõda jälge, kuid uluki lamamiskohadel ja pööratel peatub pisut
3. Koer läheb kindlalt mõõda jälge, kuid aeg-ajalt töötab ülennise haistamisega
4. Koer töötab peamiselt ülennise haistamisega ja sellega eksib sageli jäljelt, kuid leiab ise jälje unest
5. Koer töötab jäljel ebakindlalt, tühnib kaua uluki lamamiskohadel ja pööratel kaotab jälje

2. Otsimine
- a) Otsimisviis
1. Koer otsib allalaastud peaga aeglasel sammul. Tööbades otsimisrihma otsas, ei rebi ta rihma

9

1		2
2. Koer otsib kilrel sammul, hakates traavima	8	
3. Koer otsib peamiselt traavides. Otsides rihma otsas, rebib ta rihma	6	
4. Koer otsib traavides, rihma otsas rebib hings kilni, takerab rihmaga puude külge	4	
b) Otsimise järjekindlus		
1. Verejäljele töötabes teeb koer kaasa kõik pöörded	10	
2. Koer liigub verejälje kõrval, pööretel teeb ringid	8	
3. Pööretel kaotab koer jälje, kuid leiab ta iseseisvalt	6	
4. Jälje kaotanud, hakkab koer minema mööda ta- gurpidi jälge	4	
c) Otsimise viisid		
1. Koer ei pööra tähelepanu kõrvalistele lõhnadele ja esemetele ning läheb kindlalt lastui ulukini	10	
2. Uluki lamamiskohadel koer veidi peatub, pööretel otsib kaotatud jälge püsivalt	8	
3. Koer ei otsi kaotatud jälge püsivalt ja nuusib kõrvalist asju	6	
4. Koer on huvitatud kõrvalistest jälgedest	4	
3. <u>Testamine (anons)</u>		
1. Verejäljele lastud koer tuleb 10 minutit pärast saat- ja juurde tagasi ja temale omasel kombel testab leitud ulu- kist või hakkab 5 min. jooksul leitud uluki juures pidevalt haukuma saatja kohalejõudmiseni	20	
2. Koer tuleb 12-15 min. jooksul saatjale teatama või hakkab 7-10 min. jooksul leitud uluki juures haukuma	18	
3. Koer tuleb 20 min. jooksul saatjale teatama või hak- kab 10 min. jooksul uluki juures haukuma	16	
4. Koer haugub leitud uluki juures kettendlikult	14	
4. <u>Suhtumine leitud ulukisse</u>		
1. Koer haarab leitud ulukil kirsti, püüdes teda apor- teerida, või ei puutu teda üldse	15	
2. Koer haarab ulukit kirsti, kuid seejuures püüab ta- da rebida	13	

10

1		2
3. Koer haarab ulukit ettevaatlikult seljast või jalga- last	11	
4. Koer haarab ulukit kerest või kõhust	9	
5. Koer haarab ulukit kerest või kõhust ja seejuures üritab teda rebida	7	
5. <u>Kujutus</u>		
1. Koer täidab meelsasti saatja käsklust ja käib jala juures kütendamata	10	
2. Koer täidab käsklust meelsasti, kuid jala juures käib ainult küttes	8	
3. Koer ei täida käsklust meelsasti ja neid on vaja korrata, kutses peale tuleb meelsasti	6	
4. Koer ei tule kutses peale meelsasti ja käsklust ei täida	4	

B. Tehniline osa

15. Kunstlik verejälje rada tehakse alusetasava pulstus. Raja pikkus katsetel on 500 m. jäljerajal peab olema vähemalt kolm te-
reva nurga all tagasilpööret. Raja algusest 50 m kaugusel tehakse
esimene lamamiskoht. Järgmised lamamiskohad tehakse iga 150 m jä-
rel. Raja lõpu pannakse lastud uluk (metssiga, metskits). Uluki
peab sisikond olema välija võetud ja kõht kiini õmmeldud. Üks jäl-
jerada tehakse teisest 150 m eemale ja alguses ning lõpus numm-
datakse ära. Et kohtunikel oleks võimalik kindlaks teha koera jä-
litamise õigsust, tehakse kogu raja ulatuses puutivedele jäljeread
vastasküljel märgid.
- Ühe jäljeread tegemiseks kullutatakse 1/4 l veresegu (1 osa see
või vasika verd ja 1 osa raja lõpu paigutatud uluki verd). Jälje-
rida tehakse 1,5-2 m pikkuse kepi otsa kinnitatud kšmaga või
apeksiaalse tšigutiga. Raja algul pannakse verd rohkem ja tšheda-
malt, raja lõpul vähem. Koskmiselt iga 2 sammu tagant tehakse
jalg. Lamamiskohad tähistatakse rohkema verega.
16. Verejäljele pandud koerale järgnevad saatja ja kohtunik.
Kuni esimese lamamiskohani on koer otsimiskirina otsas, siis las-

11

takase ta lahti. Otsimistriina pakkus on umbes 5 m. Rihm kilt koera ja jagade vahel läbi; et ta ei lõmatsaks koera ega segaks liikumist.

17. Koera saatja ei tohi järgida reja tähtsusemärke ega juhtida koera rejal. Märga võib järgida ainult kohtunik. Kui saatja ettekehtestatud juhib koera märkide järgi, siis kohtuniku esimese hoiatuse peale alandatakse hinnet nii haistamise kui otsimise eest 5 palli võrra. Täpset teist hoiatust võetakse koer katsetelt maha.

18. Kui katsetel koer kaotab jälje, lõheb saatja kohtuniku korraldusel järgijena alguses tagasi ja otsimist alustatakse uuesti. Kui viid koer jälge ei krova ja leiab uluki ruutu ning kindlat, siis hindade haistamise ja otsimise eest ei alandata. Kui koer ka teistkordselt kaotab jälje ja otsimist tuleb alustada otsast peale, alandatakse hinnet nii haistamise kui ka otsimise eest 5 palli võrra. Viisilustel ei lubata otsimist teist korda alustada.

19. Et hinnata ilma otsimistriinuta töötava koera suhtumist lastud ulukisse, peab üks ekspertidest asuma uluki lähedal kõrgistusel, nii et koer teda ei näe ega haista.

J U H E N D JAHIKOERTE JAHIOMADUSRE KINDLASTEGEMISEKS VEELINDUDE LEIDMISEL

1. Koeri võib katsetada kõigi veelindude leidmiseks.

M ä r k u s. Soovitatav on korraldada katseid metspartide kui levinumate jahilobjektide leidmiseks. Keelatud on kasutada peibutuspartie.

2. Katseid korraldatakse suvisügisel veelinnuajal hooajal.

3. Katsetatakse kõiki jahikoerte tüüpe, kellel on lubatud veelinnuajast püüda.

M ä r k u s. Punktid 2 ja 3 on viidud kooskõlla Eesti NSV-s kehtivate jahilpidamise eeskirjadega.

4. Katsetel tehakse kindlaks ja hinnatakse koerte järgmisi jahtomadusi: haistamisvõime (haistamine, kuulmine, nagemine), otsimise, töötamise püsivus, viisadus, apoteerimine, kuulatus.

5. Haistamisvõime (haistamine, kuulmine, nagemine) - koera võime leida elus või lastud lind, kasutades selleks tunda, jälje lõhna või linu nagemist.

6. Otsimine - ümbriuse läbitõlmise heolikus ja kiirus.

7. Töötamise püsivus - koera energilisus ja tõrjumatus linu otsimisel.

8. Viisadus - koera püsivus jõuda peitunud linuani ja ajada ta avarveele või lendu, samuti üles otsida lastud või haavatud lind ja omaniku kätte tuua.

9. Apoteerimine - koera omadus lastud või haavatud lind kiltrest ja tõrkumata veest või kaldakihist roost omaniku kätte tuua. Linukoerteilt ja spanjellitelt nõutakse apoteerimist ka kuivalt maal.

10. Kuulatus - edukaks jahilpidamiseks vajalike kaskluse tüpide ja vastuvõetavate tähtsuste.

11. Koerte tööd katsetel hinnatakse järgmistele maksimaalsetele pallidele:

a) haistamisvõime	25	e) apoteerimine	25
b) otsimine	15	f) kuulatus	10
c) töötamise püsivus	15		
d) viisadus	10	Kokku	100

12. Vastava järgu diploma saamiseks peab koer saavutama järgmised minimaalhindad (pallid):

Üldine vähemalt	Diplomid, järk		
	I	II	III
selest:	80	70	60
haistamisvõime	20	16	16
apoteerimine	20	18	16

13. Koera katsetatakse kuue linu leidmisel. Koerale antakse otsimiseks kuni 60 minutit aega, kuid mitte alla 30 minuti, et oleks võimalik hinnata töötamise püsivust.

14. Apoteerimise hindamiseks lastakse katsetamise päevaks 1-2 lindu. Apoteerimise hindamiseks (kui katsetatava koera eest lindu ei lasta) visatakse lastud lind lastu sooritaval viiskamise suunas kaldast vähemalt 15 m kaugusele vette.

15. Koer kõrvaldatakse katsetelt ja töö jätkakse hindamata (protokollis näidatakse ära põhjus) järgmistel juhtudel:

- a) koer jätab eri kohtades otsimisel 3 lindu vahele;
- b) koer ei jälge vette minna;
- c) koer otsib kogu aeg peremehe laskenutusest kaugemal;
- d) koer kardab pauku;
- e) otsimisele saatmise algusest 10 minuti jooksul keeldub koer otsima minemast;
- f) koer rebib lastud lindu või sööb ta ära.

16. Kui koer ajab lendu soo- või metsalindu, arvestatakse seda kogu koera töö hindamisel, kuid töö hindamise aluseks veelindu leidmisel see ei ole.

17. Koera poolt teiste lindude ja loomade ülesajamisele kuulutatud aega otsimisel peab ekspertiide komisjon arvestama otsingu aja määramisel.

18. Enne koerte katsetamist tuleb kontrollida, et katsetamisalal oleks vajalikul arvul veelinde.

Orienteeriv hinde alandamise skala koerte töö hindamisel veelindude leidmisel:

Kõrgeima hinde saamiseks	Kõrgeima hinde saamiseks	Hinnet alandavad pündused	Orienteeriva hinde alandamine
1	2	3	4
1. Haistumisevõime			
25	koer ei kasuta tunne suunda		kuni 5
25	koer peatub pikemat aega linnu tegutsesimisejälgedel, ei aja teda lendu ega avaveele		5
	otsimisel koer ei haista lindu. Iga linnu haistmata jätmise		4
2. Otsimine			
15	koer ei otsi küllalt arukalt otsimise on süsteemitu		2-4
	otsingul koer väljub lasunutusest		4-5
	koer kaotab saatjaga kontakti ega aja lindu lendu		5-7
			7-8

1	2	3	4
		koer kaotab saatjaga kontakti, kuid ajab linnu lendu	4-6
15		3. Pööramise piisavus koer väldib raskeid, mudaseid ja talskasvund kohti veekasvude olemasolul väljub koer vabale veele jõekäiru ületamisel väldib koer sügavat vett	4-6 6-7 7-8
10		4. Visadus koeral puudub linnu väljaajamise määneer koer ajab linnu saatja peale välja venitades ja mitte täpselt raskekes kohtades keeldub koer lindu jälitamast koer ei jälita avaveele aetud lindu	1-3 3-5 6 6-7
25		5. Aporteerimine koer ei too lindu veest kaugemalt kui 50 m koer toob linnu kaldani koer toob linnu veest välja ja paneb kaldal saatja jalge ette koer annab linnu saatjale vastumeelselt koer viib linnu vastakaldale, kuid toob veest kuni 50 m kauguselt toomisel koer muljub lindu koer ei too lindu veest välja koer ei tasei lindu kuival koer ei kannu lindu, vaid sööb lindu ära	4-5 9 7 8 8-9 7-8 10-20 3-4 15-25
10		6. Kuulekus koer ei alu saatja käsiklustele ja kaotab temaga kontakti. Vaatamata saatja käsiklustele, jookseb koer	7-9

1	2	3	4
liikse käsklust ja signaale täpselt ja tõr- kumata	laetud linnuga eemale koor tekitab käsklust pärast kordamist teiste koerte juuresolekul jookseb koer veest toodud linnuga eemale		3-4 4-5

J U H E N D
LAIKADE JAHIOMADUSTE KINDIKATSETEEMISEKS PÕDRA JA
HIRVE LEIDMISEL

1. Laikeasid katsetatakse põdra ja hirve leidmiseks mustal ning valgel kuugerejal nii spetsiaalselt nende loomade kui ka teiste ulukite leidmiseks korraldatud katsetel.

2. Laikeade katsetamisel põdra ja hirve leidmiseks tehakse kindlaks ja hinnatakse järgmist laiade jahiomadusi: a) haistamis- võime (haistumine, kuulimine, nägemine); b) otsimise kiirus; c) ot- simise õlgus; d) uluki seisma sundimine ja tema peale haukumise oskus; e) visadus; f) hääl; g) kuulatus.

3. Haistamisvõime, otsimise kiirust ja õlgust, häält ja kuul- lekut hinnatakse nii nagu orava, nugiise jt. ulukite leidmise katsetel.

4. Uluki seisma sundimise ja tema peale haukumise oskus - koe- ra käitumine uluki suhtes ja teda kinni pidades.

5. Visadus - järjekindlus ulukit haukuda, jälitvada ja unesti kinni pidada.

6. Laike tööd põdra ja hirve leidmisel hinnatakse järgmistele maksimaalhinnetega pallides:

Töö elemendid ja kõrgem hindennumber							
haist- mis- võime	otsi- mise kli- rus	otsi- mise õis- sus	uluki seis- ma sundimi- ne ja tema peale hau- kumine	visa- dus	hääl	kuula- tus	üld- hüü- mine palli
20	10	10	30	15	10	5	100

7. Vastava järgu diplomi saamiseks peab koer saavutama järg- mised minimaalhinne:

Diplomi järk	Üldhüü	Sellest	
		haistumine	uluki seisma sundi- mine ja tema peale haukumise oskus
I	80	16	24
II	70	14	22
III	60	12	20

8. Koera katsetatakse ühe uluki leidmiseks. Looma ülesotsimi- seks antakse koerale 2 tundi aega.

9. Koer korraldatakse katsetelt ja töö jäetakse hindamata (põhjus märgitakse protokollis):

- kul koer ilma korvalise abita ei suuda looma peatumisel kuni kolm korda kinni pidada;
  - kul koer haugub looma jälgedel;
  - kul koer katkestab looma jälitamise.
- Orienteeriv hinde alandamise skala laika töö hindamisel põd- ra ja hirve leidmisel:

Nõuded kõrgelma hinde saamiseks	Kõr- geim hin- ne, palli- des	Hinnet alandavad puudused	Orien- teeriv hinde alan- damine, pallides
1	2	3	4
Haistumine, kuul- mine, nägemine. Koer peab jälgi kaotamata looma- le kiiresti ja kindlalt juurde minema	20	1. Haistamisvõime a) ebakindlus võrskeld jälgi aja- des b) enne võrsketole jälgedele jõud- mist eksleb koer pidevalt vanadel jälgedel	6 8
Nõutav on kiire otsimine galo- pis	10	2. Otsimise kiirus a) otsib traavilga vahelduvas ga- lopis b) läheb sageli üle traavile c) otsib traavis d) otsib traavis, minnes üle sam- mule	Kuni 2 3 5 8

1	2	3	4
Koer peab otsi- ma ulatustlikult	10	3. <u>Otsimise õigeus</u> a) koer ei otsi kaugelt b) otsing on kitsas	5 6
4. <u>Uluki seisama sundimine ja tema peale haukumise oskuse</u>	30	a) ulukile lähenedes ei seeglusta koer kiiktu, vaid hakkab looma peale kooni haukuma b) haugub looma kaugelt ja lasseb vilmasel edasi liikuda c) looma haukudes ründab koer teda tagant	7-8 8-9 10-15
Koer peab ulu- kile vaikselt läheneda ja esi- algu tema peale pea poolt ette- vaatlikult haukuma	15	5. <u>Visadus</u> a) koer ei püüa kohalt liikunud ulu- kit ettevaatlikult uuesti seisama sun- nida b) koer lõpetab uluki peale hauku- mise enne saatja kohalejõudmist	6-8 8-10
Koer peab ulukit haukuma saatja kohalejõudmiseni, kohalt liikunud ulukit aga jälit- tama ja uuesti seisama sundima	10	6. <u>Hääl</u> a) hääl on kõlaltu, mitte kaugale kos- tev b) hääl on nõrk	5 6
Koer peab ole- ma tugev, kange- le kostev hääl	5	7. <u>Kuulekus</u> a) otsimise ajal ei ilmu koer meel- sasti saatja kutse peale b) otsimise ajal ei ilmu koer saatja kutse peale	2 3

J U H E N D LAIKADE JAHTOMADUSTE KINDAKSTEGEMISEKS METSSA LEIDMISEL

1. Laikadid katsustatakse metsa leidmiseks mustal ja valgel kulgerajal nii spetsiaalset tema kui ka muude ulukite leidmiseks korraldatud katsustel.
2. Laikade katsustamisel metsa leidmiseks tehakse kindlaks ja hinnatakse nende järgmist jahtomadusi: a) haistamisvõime (haist-
mine, kuulmine, nägemine) ja suhtumine jälgedesse; b) julgus ja
uluki peale haukumine; c) hääl; d) tigeus; e) osavus; f) vää-
tus; g) kuulekus.
3. Haistamisvõime ja suhtumine jälgedesse - koera käitumine
uluki järgi haistes või nahas.
4. Julgus ja uluki peale haukumine - koera enesekindl ja ak-
tiivne käitumine ulukit nähes.
5. Tigeus - püsivus ulukit haukuda ja kinni pidada kuni saat-
ja kohalejõudmiseni.
6. Osavus - oskus uluki rünnakute eest kõrvale põigelda.
7. Visadus - koera järjekindlus uluk järgi mõõda üles leida,
liikuvat ulukit hääleta jälitada ja seisama sunnitud ulukit hau-
kuda.
8. Hääl ja kuulekus - hinnatakse nagu mundeagi ulukite leiämi-
se katsustel.
9. Metsa leidmise katsustel hinnatakse laika tööd järgmistele
elementide järgi:

Töö elementid ja kõrgem hindenumber						
haist- mine ja subtumi- ne jäli- gedesse	ulgius ja hääli subtumi- le hauku- mine	hääli tuge- dus	osavus	visadus	kuule- kus	ühin- ne pallit
15	25	5	20	15	15	5
						100

Katsustele lubatakse üksikoerad ja koos töötama õpetatud paar-
rid (olenemata nende kuuluvusest eri omanikele), kui nad on jahtin-
dusorganisatsioonis paarina arvele võetud.

10. Vastava järgu diplomi saamiseks peab koer saavutama järg-
mised miinimumhinded:

Diplomi järk	Üldhinne	Sellest		
		julguse eest	tlgeduse eest	visaduse eest
I	80	20	16	13
II	70	16	14	11
III	60	12	12	8

11. Koera katsustatakse ühe uluki leidmiseks. Looma ülesleidmiseks antakse koerale üks tund aega.

12. Koer kõrvaldatakse katseselt ja töö jätkatakse hindamata (põhjus määratakse ära protokollis), kui:

a) koer 10 minuti jooksul keeldub minemast värsket jälge mööda;

b) koer (ka üks koer paarist) haugub looma jälgedel. Pritsenigematute talistuste ilmnemisel võib anda koerale teiselt töö värskele jäljel.

Orienteeriv hinde alandamise skala laika töö hindamisel metsa leidmisel:

Nõuded kõrgetele hinde saamiseks	Kõrgeim hinde	Hinnet alandavad puudused	Orienteeriv hinde alandamine
1	2	3	4
1. Halastamisvõime ja suhtumine jälgedesse	15	a) ebakindlus värskeid jälgi ajades b) enne värskele jälgedele jõudmist eksleb koer pikka aega vanadel jälgedel	4-5 6-8
Koer peab jälgima koeratahta kiiresti ja kindlalt loomale juurde minema	15	a) haugub jälgelt, kuid kaugel ja hammustab looma harva, püüvate rünnakutega ei lase loomal paigalt liikuda b) haugub jälgelt, kuid ei hammusta looma, pea poolt rünnates hoiab looma kuni saatja juurdeolekuni paigal c) haugub looma mitme kurejalt, kuid jälgelt, ei võimalda loomal kiiresti edasi liikuda ja looma on võimalik tuulitada	Kuni 5 6-8 10-13

1	2	3	4
Koer peab uluki haistamise momendist tema kindlalt ära tundma, mis viitab sellele, et loom on lähedal. Koer peab olema tugev, kaugel kos- teu hääl	5	a) haugub looma kaugel ja leebelt, võimaldades loomal põgeneda e) haugub looma kaugel ja aralt 3. Hääl a) hääl on rõhutu b) hääl on nõrk ja kähe c) hääl pole tõule omane 4. Tlgedus a) koer ründab looma hasartsealt, kuid peamiselt pea poolt ja külgedelt, ei hammusta teda kintsudest b) ründab looma tlgeldalt, kuid hammustab harva ja mitte valusalt c) ei ründa looma hasartsealt d) haugub looma ja keerleb ta ümber ohutus kauguses e) haugub looma tagantpoolt, taganeb looma rünnakute eest ja laseb viimasel põgeneda 5. Osavus a) koer püüab kõrvaldada, kuid kaotab initsiatiivi b) ei oska osavalt kõrvaldada, jookseb liiga kaugelt c) ei oska kõrvaldada põigelda ja saatub kühade löögi alla d) paaris töötades koerad segavad teineteist 6. Viadus a) koer katkestab uluki peale haukumise, kuid alustab seda tseelselt uuesti b) koer katkestab uluki peale haukumise ja jätkab seda alles saatja käsu c) koer katkestab uluki jälitamise ega allu saatja käskudele d) paaris töötades üks koerast ei jälita looma	15 15 14 15 2 3 4 Kuni 5 5-7 6-8 8 10 2 4 8 Kuni 8 Kuni 4 Kuni 7 8-10 8

1	2	3	4
7. Kuulekus			
5	a) koer ei linn meelssavi saatja kuuse peale b) koer ei allu saatja käsiklustele	2	4

J U H E N D

LAIKADE JAHTOMADUSTE KINDLAKSTEGEMISEKS ORAVA, NUGISE, SOOBLI, METSISE, TEDRE JA FAASANI LEIDMISEL

1. Katsed laikadega võib korraldada kogu aasta.
2. Katsed tehakse kindlaks ja hinnatakse järgmist laikade jahtomadusi: a) haistamisviime (haistamine, nagemine, kuulmine); b) otsimise kiirus; c) otsimise õigsus; d) hääl; e) haukumistviis; f) uluki jälitamine; g) viisadus; h) kuulmus; i) suhtumine lastud ulukisse.
3. Haistamisviime - koera viime haistamise, kuulmise ja nagemise abil ulukit otsida ja üles leida.
4. Otsimise kiirus - koera liikumise kiirus ümbrust läbi otsides.
5. Otsimise õigsus - otsingute ulatus ning otsimise põhjalikkus. Jahikõlviku valik ja pun otsas oleva uluki kindlaksteegemise viis.
6. Hääl - määratakse kindlaks häälte tugevus, kõlavus, kuuldavus ja täheber.
7. Laika haukumistviis - koera käitumine leitud ulukit haukudes.
8. Uluki jälitamine - seemalduva looma, maas edasijooksa või äratundava linnu jälitamine.
9. Viisadus - koera järjekindlus uluki haukumisel, jälitamisel või kaotatud uluki uuesti ülesotsimisel.
10. Kuulekus - saatja käsikluste ja signaalide täpne ja kuulmiskäitumine.
11. Suhtumine lastud ulukisse - koer ei tohi lastud ulukit muljuda, puruks rebida ega ära süüa.

12. Koera tööd orava, nugise, soobli, metsise, tedre ja faasani leidmisel hinnatakse järgmistele maksimaalhindetega pallides:

Võõr elemendid ja kõrgeim hind									
haistamisviime	otsimise kiirus	otsimise õigsus	haäl	haistamine	uluki jälitamine	viisadus	kuulekus	suhtumine lastud ulukisse	ühik
30	10	10	5	10	15	10	5	5	100

13. Vastava järgu diplomi saamiseks peab koer saavutama järgmised minimaalhinnad:

Diplomi järk			
I	II	III	
Udumine vähemalt:	80	70	60
seelast:			
haistamisviime	26	23	20
uluki jälitamine	13	11	8
suhtumine lastud ulukisse	4	4	3

14. Diplomi saamiseks peab koera katsutama vähemalt kahe orava või linnu leidmiseks. Kui koer leiab ühe orava või linnu, ta tööd hinnatakse, kuid diplomit välja ei anta. Nugise, soobli või metsise leidmise katsel aitab diplom saamiseks ühest ulukist.

I järgu diplomi saamiseks peab koer leidma vähemalt neli oravat, II ja III järgu diplomi saamiseks vastavalt kolm ja kaks.

15. Koer peab viibima otsingul kokku 60 minutit. Haukumiseks (ka nn. tühjad haukumised), uluki jälitamiseks ja ühest kõrvikust teise minnekuga kutsutud seega otsingu aja hulka ei arvata. Otsimiseks ettenähtud aeg jagatakse kahe otsingu peale, à 30 minutit. Kohutunike komisjonil on õigus osa esimeseks otsimiseks ettenähtud ajast (kuid mitte üle 10 minuti) lisada juurde teise otsimise ajale. Täiendavat otsimisega (üle 60 minuti) ei ole lubatud anda.

16. Katsed laikadega ei tehta:

- a) kui õhutemperatuur on alla -20°C;
- b) kui õhutemperatuur on üle 30°C;
- c) pikaajalise tugeva vihmaseja puhul;

d) kui tunne tugevus on üle 15 m/s;

e) kui liikumise sügavus on üle 25 cm.

17. Hinnata võib koera tööd nii kahe ühest liikist looma või liikumise kui ka kahe eri liikist looma või ühe looma ja ühe liikumise lehel, kes on kehtoleva juhendiga ette nähtud. Diplomis määratakse kra, millele loom või liige koer leiab. Määratsetud ulukeid lastakse kohtunike komisjoni kehta püüas kaks ja nende-ga katsetatakse kõigi diplomihärraste koerte suhtest lastud ulukisse. Kontrollimiseks viiakse varem lastud uluk pui ladva suunas õhku ja lastakse paki.

18. Koer kõrvaldatakse katsetelt ja tema töö jätkatakse hinda-mata, kui ta kolm korda "ühja haukub", s.t. ulukit ei avasta. Üht "ühja haukumist" otsustatakse esimese 5 minutit jooksmisel (ml. esi-misel kui teisel otseajamisel) ei arvastata (soodustatakse). "Ühja haukumist" esimese 5 minuti jooksmisel pärast esimese uluki lei-dmist ei loeta enam soodustuseks hulk. Määratud puust 15-25 m ulatuses haukumisele leiud oravat ei arvastata, vaid "ühjaks haukumiseks" seda ei loeta. Kui orav avastati üle 25 m kaugusel, loetakse haukumise "ühjaks".

Uluki haukumiseks loetakse koera poolt pui või pundepruul hau-kumist üle ühe minuti.

Uluki avastamiseks antakse saavutamise 15 minutit haukumise koha-le jõudmise momendist arvastes. Saavutajal on loetatud koera kra kut-suda pärast minutilise haukumist.

19. Kui koer 15 minuti jooksmisel keeldub otsima minemast, võib kohtunike komisjon koera katsetelt kõrvaldada. Katsetelt kõrval-damise põhjus fikseeritakse protokollis.

Kui koer ulukit ei jälita, ta tööd hinnatakse, kuid diplomit ei anta.

Kui koer rebib ja närib ulukit või sööb ta kra, koera tööd hinnatakse, kuid diplomit ei anta.

20. Koera töö üksikolemate hinnatakse kõigi tema tööde kogu-summa põhjal, välja arvatud uluki jälitamine (kui seda esimesel tööperioodil polnud võimalik hinnata), mida hinnatakse kahe lii-kuna astud orava või ühe ümberpalknend liikumise nurgise jälita-mise põhjal.

Koera tööd hinnatakse pärast seda, kui on kontrollitud suhtu-mine lastud ulukisse.

Orienteeriv hinnete alandamise skala laika töö hindamisel orava, nurgise, soobil ja metsalindude leidmisel:

Nõuded kõrgeima hinde saamiseks	Kõrgeima hinde pal-lid	Hinnet alandavad puudused	Orientee-riv hinde alandami-ne pal-li-des
1	2	3	4
1. Haistumisevõime			
Laika haistumine, kuul-mine ja nägemine mää-ratakse kindlaks koera katsetamise jooksul tema poolt avastatud ulukite arvu järgi, samuti ulukite asuko-hale osutamise täpsu-se järgi	30	a) koer leiab ainult 2 ora-vat b) koer leiab ainult 2 tet-re või rasemalt c) koer leiab ainult 3 ora-vat d) koer leiab ainult 4 ora-vat	8 5 5 4

Ühjade haukumiste eest alandatakse haistumisevõime hinnet, ar-vestades alltoodud diplomi järgu sõltuvust tootlikkusest ja haistumise õlgusest:

rühjade hauku- miste arv	Leitud oravate arv										Diplomi järg
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	Haistumisevõime pallides										
0	19	22	24	26	27	28	29	30	30	30	I
1	18	21	23	24	25	25	26	26	27	27	
2	17	20	21	22	22	23	24	25	26	26	II
3	15	16	17	20	21	22	22	23	23	24	
4 ja enam	12	13	14	15	16	17	20	21	21	22	III

Esimese kra looma ebatäpse näitamise korral arvastatakse haistumise eest antud pal-list maha
Iga järgmise vale näitamise eest
1 " "

1	2	3	4
<p>kunist edasiliikumise looma või ära- leenuid lindu rasketes tingimus- tes vähemalt 60 m, kergetes tingimus- tes vähemalt 100 m ja täpselt ära näi- tama pun, kuhu loom jäl pildama või lind laaskus</p>	<p>b) vahetevahel koer ei mängi täpselt ära ümberpalknenud uluki asukohta ja kaotab ta, kuid paran- dab vea tsestisvalts</p> <p>c) vahetevahel koer kaotab ora- va, kuid saavja juhib ta unesti looma peale</p> <p>d) koer ei jälita ulukit</p>	<p>3-4</p> <p>5-7</p> <p>10-15</p>	<p>4</p>
<p>Koer peab leitud looma või lindu hau- kuma saavja kohale- jundumiseni, kohalt lahkumise ulukit vii- sali jälitama ega tohi kaotatud uluki otajamist lõpetada ilma saavja käsuta</p>	<p>10</p> <p>a) koer lõpetab jälitamise, ei otsi kaotatud ulukit üles, alus- tab uue uluki otsimist või tuleb saavja juurde</p> <p>b) koer katkestab uluki hauku- mise mihmel korral enne saavja kohalejõudmist</p>	<p>Kuni 6</p> <p>Kuni 8</p>	
<p>Koer peab tähtsa saavja käsiklasi</p>	<p>5</p> <p>a) koer ilmub saavja kutse pea- le halvasti</p> <p>b) koer ei täida edukaks jahiks vajalike käsiklasi külalt täpselt</p> <p>c) koer ei ilmu saavja kutse peale</p> <p>d) koer tekitab jahiks vajalike käsiklasi ainult teistkordsel kor- damisel</p> <p>e) koer ei pea kinni saavja ilikumise suunast, vaetamata vii- mase poolt antavatele signaalide- le</p> <p>f) võtnud uluki suhu, jookseb koer eemale ega tule käsiklasega saavja juurde, jättes uluki maha</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>Kuni 3</p> <p>2-3</p>	
<p>9. Suhtumine lastud ulukisse</p>	<p>5</p> <p>a) koer rebib lastud uluki pu- ruts ja hakkab teda sööma</p> <p>b) hammustab uluki pea katki, kuid naha jätab terveks</p> <p>c) muljub ulukit kõvasti, jät- tes nahale hambajäljed</p>	<p>4-5</p> <p>1-2</p> <p>2</p>	

J U H E N D
LAIKADE JAHIOMADUSTE KINDIATSENGEMISEKS
NAARITSA, TUHKRU JA KÄRBI LEIDMISEL

1. Katsetel korraldatakse sügisel ja talvel.
2. Katsetel tehakse kindlaks ja hinnatakse järgmist laikade jahiomadusi: haistamisvõime, otsimise kiirus, otsimise õigsus, hääl, haukumisviis, uluki jälitamine, visadus, tigeus uluki vastu ja uluki haaramine, kuuletus.
3. Haistamisvõimet, otsimise kiirust, otsimise õigsust, häält, haukumisviisi, uluki jälitamist, visadust ja kuuletust hinnatakse nagu laikade katsetamisel oreva, nugise, soobli, metsise ja faasani leidmisel.
4. Otsimise õigsuse hindamisel arvestatakse täiendavalt koera võimet leida urna peituv uluk.
5. Tigeus uluki vastu ja uluki haaramine - koera suhtumine ulukisse. Nõutav on, et koer haaraks uluki julgelt, õigest kohast ja surmavalt.
6. Koera tööd hinnatakse järgmistele maksimaalhindetega pallides:

Pöö elemendid ja kõrgem hindenumber									
haistamisvõime	otsimise kiirus	otsimise õigsus	hääl ja uluki jälitamine	visadus	tigeus ja haare	kuuletus	uluki leidmine	uluki haaramine	uluki surm
30	5	10	5	15	10	15	10	10	100

7. Vastava järgu diplomi saamiseks peab koer saavutama järgmised minimaalhinnad:

Diplomi järk	Üld-hinne	haistamisvõime	uluki jälitamine	tigeus
I	80	24	12	12
II	70	22	10	10
III	60	20	8	8

8. Koera katsetatakse ühe uluki leidmisel. Uluki leidmiseks antakse koerale 60 minutit aega. Diplomi saamiseks peab koer uluki kindlalt püüdma või uluki peab olema laastud.

9. Koer korvaldatakse katsetelt ja töö jäetakse hindamata (põhjus fikseeritakse protokolilis), kui ta kolm korda "ühja haugub", s.t. ulukit ei avasta, või kui koer keeldub naaritsale vette järele minemast.

10. Kui koer rebib uluki püruks ja sööb ta ära, koera tööd hinnatakse, kuid diplomit välja ei anta.

Orienteeriv hinnete alandamise skaala laikade töö hindamisel naaritsa, tuhkru ja kärbi leidmisel:

Nõuded kõrgema hinde saamiseks	Kõrgem hinde nimetus	Hinnet alandavad puudused	Orienteeriv hinnete alandamine pallides
1	2	3	4

1. Haistamisvõime
a) üks "ühja haukumine"
b) kaks "ühja haukumist"
c) koer haugub, kuid uluki asukoha näitamisest on ebakindel
7
10
8-10

2. Otsimise kiirus
a) otsimine traavides
b) otsimine sammude käes
1
3-4

3. Otsimise õigsus
a) koer jätab vahetult suured alad, kus uluk võiks paikneda
b) koer teeb pikki peatusi uluki paiknemisele mittevastavates kohtades, kusjuures seal pole ka teiste ulukite jälgi
c) otsides koer haugub uluki jälgedel
4-6
4-6
6-8

4. Hääl ja haukumisviis
a) hääl pole tõule omane
b) hääl on nõrk
c) hääl on kähisev
d) haugub harva ja loinult
4
3
2
2

1	2	3	4
5. Uluki jälitamine			
15	a) koer jälitab ulukit 25 m ja kaotab ta b) koer jälitab ulukit 50 m ja kaotab ta c) koer kaotab uluki pärast 50-meetrilist jälitamist d) koer ei märka uluki põgenemist ja haugub edasi	2-3 4-5 6-7 8	
10	5. Visadus Koer katkestab uluki jälitamise, ei otsi kaotatud ulukit üles, alustab uue uluki otsimist või tuleb saatja juurde	Kuni 6	
7. Põgenes uluki vastu ja uluki haaramine			
15	a) koer ei haara ulukit kindlalt ja laseb ta läbida b) koer ei haugu ulukit kindlalt tiigedalt c) koer ei haara ulukit	3-4 4-6	
15	8. Kuulekus a) koer ilmub saatja kutse peale tõrksalt b) koer ei pea kinni saatja liikumise suunast, vaatamata viimase poolt antavatele signaalidele c) koer ei ilmu saatja kutse peale d) koer ei anna ulukit saatja kätte e) koer rikub teatud uluki	2 2-3 4 6 8	
8	Koer peab täitma saatja käsikluseid ega tohi ulukit rikkuda		
7	Koer peab olema uluki vastu kindlalt tiige; haarama teda õigesti kohast ja sumavalt		

J U H E N D LINNUKOORTE JAHIOMADUSTE KINDLAKATSETEMISEKS METSALINDUDE LEIDMISEL

1. Katseid korraldatakse nii jahiperioodil kui ka muul ajal.
2. Katsetamise objektideks on metskurvits, teder, rabapüü ja faasan.
3. Katsetamiseks valitakse linnuliik, mis on enamikule katsetatavatest koertest tavaliseks jahiojektiks.

M ä r k u s. Koera katsetamiseks arvestatakse ja hinnatakse koera tööd mitte ainult põhil-, vaid ka muude lindude jähtimisel. Kui koera omanik on ekspertide komisjoni enne informeeritud, et koer on õppinud jähtima ainult teatud linnuliiki, siis teiste liikide mitterindamine ei mõjuta koera töö hinnet põhilinnuga.

4. Linnukoeri katsetatakse kindlalt maastikul, kus õhuvoolu-
de suund muutuvad sageli. Tihti koer sukeldub põõsastesse ja kaob kontunike ning saatja silmist. Koer võib kohata nii üksikult lindu kui ka terve pesakonda. Metsas on harva võimalik märgata ümberpaiknenud linnu maandumiskohta, sageli jookseb ta mööda maad ning jätab pilka jäljere. Seepärast hinnatakse katsetel järgmisel linnukoorte jahilomadusi: koera oskust kasutada linnu leidmiseks haistmist, otsimise kiirust, otsimise meisterlikkust, lõhna vedamist, selamist, juurdevedamist ning käimise, selamise, lõhna ja juurdevedamise stiili ja samuti dressuuri, mis jagatakse väljapooleks ja kuuluseks.

5. Halistamine - koera oskus linnu üles otsida ja tema ees seista, sest metsalinnud, eriti pesakonnad, teevad palju jälgi, püüdes koera eest pääseda mööda maad allatunult joostes. Koer peab oskama kasutada nii linnu enda kui ta jälgede lõhna, pesakonnast väl-
ja valima ühe linnu ja hoidma seda oma haistamisväljas. Asukohta muutub peitub linn sageli vihedase põõsastiku. Säärasel juhul haistab koer lindu väga lühikese vahemaa pealt.

6. Otsimise kiirus on olenev eeskätt koera liikumiskiirusest ja võib muutuda olenevalt maastikust: pehmel samblasool on liikumiskiirus väiksem kui kõva pinnaga metsas. Hinnatav on kiire, kerge, kogu katsetamise vältel ühtlane liikumine, kuid mitte nii kiire, et koer linnu lendu hirmutaks.

7. Otsamise meisterlikkus. Metsas töötamisel ei saa koeralt nõuda süstaldamisest ootamist, vaid otsimine peab olema vaheldurlikas. Harvade põõsastega maastikul peab otsimise laius kummalegi poole olema 30-50 m, tihedas põõsastikus peab koer otsimise laius vähendama kas iseseisvalt või saatja käskluse peale. See viitab ka nende omavahelisele heale kontaktile. Väga hinnanavaks koera omaduseks on anonseerimine, s.o. leitud linnust peremehele teatamine.

8. Lõhna vedamine - koera ettevaatlik liikumine haistatud linnu või tema jälgede suunas. Lõhna vedamise käigus koer kontrollib, mis on lõhna allikaks. Lõhna vedamine lõpeb seisumisega linnu ees või hakkab koer uuesti otsima.

9. Seisumine linnu ees - linnukoerte sünnipärane ja neid teistselt tõugudest eristav omadus. Hinnatakse kindlat ja tugevat seisumist. Seisumine on koera pingelises poosis peatumine haistatud linnu ees. Kui lind pistab koera ees jooksu, peab koer tema järgnema ja sundima ta uuesti varjuma. Seisumiselt koer ei tohi ilma saatja vastava käsklusega edasi liikuda ega lindu lendu ajada.

10. Juurdevedamine - saatja käskluse peale koera seisumiselt edasilükkumine linnu lendumiseks. Juurdevedamine peab olema kiire, et sundida lind lasu ulatuses lendu tõusma. Kui lind jookseb allaüht, võib koer töötada ülemise ja alumise haistamisega. Hea juurdevedamine on eduka jaht alus.

11. Töötamise stiil - igale linnukoera tõule omane kõlgi liikutuste ilu. Hinnatakse eraldi liikumise, seisumise, lõhna ja juurdevedamise stiili.

12. Dressuur jaotatakse kaheks elemendiks: a) väljajõge - saatja ja koera koostöö, eriti töötamise lõpetamisel, koera suhtumine lendumisest linnusse ja paugusse. Linnu lendumisest peab koer jätma paigale või võtma lamamisasendi. Viimane on eelistatavam, sest see raskendab võimalikku linnule järelehüppamist. Linnu lendumisel võib koer tulla ka saatja juurde. Sellest peab viimane kohtunikele selnevalt teatama; b) kuulikus - kiire ja täpne reageerimine saatja korraldustele, signaalile peale juurdevedumise, jaht lõpetamise või vabalt ja eemalt antud käskluse peale lamama heitmine.

13. Koera tööd hinnatakse järgmistele maksimaalhinnetega pallides:

haistamine	25	liikumise stiil	5
otsimise kiirus	10	seisumise stiil	5
otsimise meisterlikkus	10	lõhna ja juurdevedamine	5
lõhna vedamine	5	se stiil	5
juurdevedamine	10	väljajõge	10
	kuulikus		10
		Kokku:	100

14. Diplom töö eest antakse, kui koer saavutab järgmised minimaalhinded pallides:

	Diplom järk		
	I	II	III
Üldine vähemalt	80	70	60
Haistamine	20	18	16
Seisumine	4	4	3
Dressuur (summaarselt)	14	12	12

15. Koera jahtomaduste väljaselgitamiseks lastakse koeral üles otsida vähemalt kolm lindu (üksiklind, lindude grupp või pesakond). Kui koer töötab lindude grupi või pesakonna järgel linnule eraldi, loetakse seda iseseisvaks tööks. Ümberpaiknemine linnule töötamist metsas ei nõuta, kuna linnu laskumiskohale pole enamasti võimalik kindlaks teha. Metsas katsetamisel on soovitatav liikuda üldist tunne suunda arvestades.

16. Koera suhtumist paugusse (ilma haavilaauguta padrungiga) kontrollitakse tema poolt lendumist linnu suunas lastes. Vajaduse korral lasku korraldatakse.

17. Koer kõrvaldatakse katsetelt ja töö jäetakse hindamata (põhjus märgitakse protokolli) järgmistel juhtudel:

- koer ei lähe otsima;
- koer otsib samu kättes või veab lõhna 10 minutit;
- koeral pundub haistamine või heades tingimustes ei tunne ta linnu vastu huvi;
- koer pole katsetamiseks vajalikult kuulikas;
- koer hüppab lendumisest linnule järele üle 5 m;

- f) koer teeb kolm tühja seisumist;
- g) koer kardab linnu lendutõusmist ja pakku;
- h) saatja soovil ja eksperide loal, kui koer on otsinud kuni 10 minutit, kuid pole veel lindu leidnud, või kui saatja ei alu eksperide korraldustele ja kiitub ebakorrektseks;
- i) kui koer kaob 10 või enamaks minutiks saatja ja eksperide silmist ja korduvatele kutsutete vaatamata tagasi ei tule, peale juhu, kui ta leitakse linnu ees seismas;
- j) kui koer ei lähe seisumiselt kaskluse peale juurdevadamselle ja teda on vaja tõugata või kaelarihmast vedada.
18. Katsed ei korraldata:
- a) kui õhutemperatuur on üle 30°C;
- b) pikaajalise tugeva vihmaaju korral;
- c) päikese loojumisest päikese tõusuni.
14. Orienteeriv hinnete skaala linnukoerte katsutamisel metsalindude leidmisel normaalsetes tingimustes (kerge tuul ja t° kuni 25°C)

Mõõdet kõrgeima hinde saamiseks	Kõrgeim hinde pallid	Hinnet alandavad puudused	Orienteeriv hinde pallid
1	2	3	4
1. <u>Halastamine</u>			
25	koer peatub lindude tegutsemisjälgedel, kuid liigub linnu suunas, haistab lindu ja jääb seisma		
	koer tunneb lindude jälgedel killalt kaudu, vajab eritõusmist, kuid linnu ees jääb kindlalt seisma. Koer jääb asjaltult seisma, hüppab linnule järele või möödub linnust		
	koer tunneb linnude jälgedel liiga kaudu, teda on vaja ergutada, kuid siiski jõuab linnuni. Jäeb kaks tühja seisumist, pealehüpet või möödamineku linnust		

34

1	2	3	4
	koer ei tõõta linnule või tormab temale peale		15 ja vähem
2. <u>Otsimise kiirus</u>			
10	otsimine kiire, kuid mitte killalt energilises ja kerges Galopis		9-8
	otsimine keskmise kiirusega Galopis või harva traaviks üleminevas Galopis		7
	otsimine raskest Galopis, sageli üleminevate traaviks		6
	otsimine liiga kiire Galopis, kusjuures koer ei jõua lindu haista ja hirmutab ta lendu. Otsimine traavides, sageli üleminevate Galopiks. Aeglase, raske Galopp		5
	otsimine ainult traavides		4-3
	otsimine aeglases traavis üleminevate sammuga kiirele		2-1
3. <u>Otsimise melsterlikkus</u>			
10	otsimine on liiga lal ja koer ei jälgi saatjat		9
	koer jääb kaugale ega kitsenda otsimist		8-6
	otsimine on liiga iseseisev, koer läbib korduvast läbiotsitud alasid ja möödub saatja selja tagant		5-4
	otsimine on liiga kitsas, saatja vahetus läheduses		2-1
4. <u>Lõhna vedamine</u>			
5	vaatamata sellele, et lõhna vedamist polend võimalik näha, seisab koer linnu ees		5
	lõhna vedamine on kindel, kuid toimub mööda jälgi ja lõpeb linnu ees seisamisega		4

35

1	2	3	4
		1. lõhna vedamine on ebakindel, aeglane, kuid lõpeb linnu ees selamisega	3
		lõhna vedamine on ebakindel, ventileeritud, roomamine mööda linnu järel, ilma selamiseta linnu ees	2-1
		5. Selamine	
		selamine on kindel, kuid pole pingeline	4
		saatja lõhenemisel liigub koer selmiselt iseseisvalt edasi, kuid linnu lendu ei aja	3
		koer liigub selmiselt edasi enne saatja kohalejõudmist ja ajab linnu lendu	2
		koer teeb jähkese seisaku ja ajab iseseisvalt linnu lendu	1
		6. juurdevedamine	
		pärast väikest viivitust hakkab koer juurde vedama	9-8
		juurdevedamine pole kindel, koer kohmitseb jälgedel	7-6
		juurdevedamine on raskepärane ja linnul on võimalik mööda maad eemalduda ning peituda juurdevedamine on väga aeglane	5-2 2-1
		7. Mõõtamise stiil	
		liikumine on kerge, kuid tõule mitteühtlaine	4
		liikumine on raske, tõule mitteomane	3-1

1	2	3	4
		B. Selamisstiil	
		Kõrgeim hinde antakse pingelise, hästi väljendatud, antud tõule iseloomuliku selamise eest	5
		C. lõhna ja juurdevedamise stiil	
		Kõrgeima hindega hinnatakse tõule tüüpilisi, kiregikke ja energilisi liigutusi, mis määravad koera töötamise kogu ilu	5
		8. Dressatuur	
		käsklust tuleb korrata, linnu lendutõusmisel on koer rahutu, pauguse suhtub ükskõiksele	9-8
		käsklust tuleb korrata mitmel korral, linnu lendutõusmisel tahab koer järele hüpete, kuid käsu peale jääb paigale	7-6
		koerale peab kogu aeg andma käsklust, koer hüppab lendutõusnud linnule järele, kuid käsu peale peatub	5-4
		koer tekitab käsklust halvasti, hüppab linnule järele, kuid käsu peale tuleb tagasi	3-2
		koer ei teida käsklust meelsasti	9-8
		koer tekitab käsklust pärast kor-damist	7-6
		koer tekitab käsklust pärast mit-me-kordset kordamist	5-4
		koer tekitab käsklust halvasti	3-2

Kõrgeim hinde antakse pingelise ja kindla seisuse eest, kui koer iseseisvalt edasi ei liigu ja linnu lendu ei aja. Kui linn jookseb mööda maad edasi, peab koer temale järgnema, kuid teda lendu mitte ajama

Kõrgeim hinde antakse kindla, küllalt kiire ja täpse juurdevedamise eest; kui linnul pole võimalik eest põgeneda, vaid ta peab lendu tõusma. Koer peab saatja käskluse peale selmiselt otses-kohse juurdevedamis-ile minema. Kui linn jookseb kiiresti, võib koer temale ette joosta ja temale vastu liikudes ta lendu ajada

A. Liikumisstiil

Kõrgeim hinde antakse kiire, antud tõule omase liikumisstiiliga eest